

PATVIRTINTA

Audito ir apskaitos tarnybos
direktorium 2012 m. spalio 16 d.
įsakymu Nr. VAS-18

38-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS
„NERIBOTOS CIVILINĖS ATSAKOMYBĖS JURIDINIŲ ASMENŲ IR MAŽŪJŲ
BENDRIJŲ BUHALTERINĖ APSKAITA IR FINANSINĖS ATASKAITOS“

*(Žin., 2012, Nr. 121-6090; TAR, 2014-02-21, i. k. 2014-01974; 2014-12-22, i. k. 2014-20444;
2015-02-04, i. k. 2015-01688)*

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti:

1.1. neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų, t. y. tikrųjų ūkinių bendrijų ir komanditinių ūkinių bendrijų (toliau – ūkinė bendrija) ir individualių įmonių, buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų turinio ir sudarymo reikalavimus;

1.2. mažųjų bendrijų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų rinkinio sudėties, turinio ir sudarymo reikalavimus.

2. Neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys, išskyrus nurodytus šio standarto 3 punkte, taiko šį standartą tada, kai kitų teisės aktų nustatyta tvarka privalo arba savo nuožiūra nusprendžia sudaryti finansines ataskaitas.

3. Ūkinės bendrijos, kurių visi tikrieji nariai yra akcinės ar uždarnosios akcinės bendrovės, tvarkydamos apskaitą ir sudarydamos finansines ataskaitas, vadovaujasi visais kitais verslo apskaitos standartais.

4. Mažosios bendrijos ir neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys, išskyrus nurodytus šio standarto 3 punkte, turi teisę pasirinkti, ar tvarkydamos apskaitą ir sudarydamos finansines ataskaitas vadovausis:

4.1. tik šio standarto nuostatomis;

4.2. visais kitais verslo apskaitos standartais.

4¹. Tikrųjų ūkinių bendrijų ir komanditinių ūkinių bendrijų, teisės aktų nustatyta tvarka veikiančių kaip kolektyvinio investavimo subjektai, apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms sudaryti skirtas 39-asis verslo apskaitos standartas „Kolektyvinio investavimo subjektų ir pensijų fondų apskaita, finansinės ataskaitos“.

Standartas papildytas nauju punktu:

Nr. VAS-1, 2015-02-02, paskelbta TAR 2015-02-04, i. k. 2015-01688

5. Šis standartas nustato pavyzdines finansinių ataskaitų formas neribotos civilinės atsakomybės juridiniams asmenims ir mažosioms bendrijoms, kurie apskaitą tvarkyti ir finansines ataskaitas sudaryti pasirinko pagal šio standarto nuostatas.

6. Šiame standarte sąvoka „savininkai“ vadinami individualios įmonės savininkas, tikrosios ūkinės bendrijos tikrieji nariai, komanditinės ūkinės bendrijos tikrieji nariai ir

komanditoriai, mažosios bendrijos nariai.

7. Šiame standarte vartojama sąvoka „įmonė“, kai standarto nuostatos yra taikomos ir mažosioms bendrijoms, ir neribotos civilinės atsakomybės juridiniams asmenims. Kai standarto nuostatos taikomos mažosioms bendrijoms, vartojama sąvoka „mažoji bendrija“, kai standarto nuostatos taikomos individualioms įmonėms, tikrosioms ūkinėms bendrijoms ir komanditinėms ūkinėms bendrijoms, vartojama sąvoka „neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys“.

8. Kitos šiame standarte vartojamos sąvokos turi tą pačią reikšmę, kaip Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos (Žin., 2001, Nr. 99-3515), Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės (Žin., 2001, Nr. 99-3516; 2008, Nr. 79-3098), Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų (Žin., 2012, Nr. 83-4333), Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų (Žin., 2003, Nr. 112-4990, 2012, Nr. 78-4014) ir Lietuvos Respublikos individualių įmonių (Žin., 2003, Nr. 112-4991) įstatymuose.

II. PAGRINDINIAI FINANSINIŲ ATASKAITŲ REIKALAVIMAI

9. Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų metinių finansinių ataskaitų rinkinį sudaro:

- 9.1. balansas;
- 9.2. pelno (nuostolių) ataskaita;
- 9.3. nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita;
- 9.4. finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

10. Mažosios bendrijos metinių finansinių ataskaitų rinkinį sudaro:

- 10.1. balansas;
- 10.2. pelno (nuostolių) ataskaita;
- 10.3. finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

11. Įmonėse vykdomos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai pagal ekonominę prasmę jungiami į stambesnes grupes, kurios vadinamos finansinių ataskaitų elementais. Įvertinant įmonės finansinę būklę ir veiklos rezultatus, naudojami šie finansinių ataskaitų elementai:

11.1. Balanse – turtas, įsipareigojimai ir nuosavas kapitalas, apibūdinantys įmonės finansinę būklę.

11.2. Pelno (nuostolių) ataskaitoje – pajamos ir sąnaudos, naudojamos įmonės veiklos rezultatams nustatyti.

12. Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje parodomi visi nuosavo kapitalo pokyčiai per ataskaitinį ir ankstesnį laikotarpį.

13. Finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte (toliau – aiškinamasis raštas) pateikiama papildoma informacija, susijusi su įmonės veikla per ataskaitinį laikotarpį.

14. Balanse pateikiami ataskaitinio laikotarpio pabaigos ir lyginamieji – praėjusių finansinių metų pabaigos – duomenys. Pelno (nuostolių) ataskaitoje pateikiami ataskaitinio laikotarpio duomenys ir tokio paties praėjusio ataskaitinio laikotarpio (lyginamoji) informacija.

15. Įmonė gali sudaryti tarpinių finansinių ataskaitų rinkinį, kurio sudėtis tokia pati, kaip ir metinių finansinių ataskaitų rinkinio. Tarpinės finansinės ataskaitos rengiamos pagal tą pačią apskaitos politiką, kaip ir metinės finansinės ataskaitos.

16. Įmonės savininkų turtiniai įnašai apskaitoje registruojami pagal teisės aktus nustatyta verte.

17. Finansinėse ataskaitose negalima daryti turto ir įsipareigojimų tarpusavio užskaitos, išskyrus tuos atvejus, kai turtas ir įsipareigojimai yra susiję su tuo pačiu asmeniu ir kai turto ir įsipareigojimų užskaitą leidžiama daryti teisės aktų nustatyta tvarka arba yra susitarimas dėl tokio turto ir įsipareigojimo užskaitos ir toks susitarimas teisės aktų nėra draudžiamas.

18. Pajamos ir sąnaudos finansinėse ataskaitose pateikiamos atskirai, tačiau kituose šio standarto punktuose nustatytais atvejais daroma pajamų ir sąnaudų tarpusavio užskaita ir pateikiamas grynas rezultatas (pelnas ar nuostolis), pavyzdžiui, perleidus ilgalaikį turtą, gavus kompensaciją už patirtus nuostolius arba parodant užsienio valiutos kurso pokyčio įtaką.

19. Ankstesnių ataskaitinių laikotarpių apskaitos klaidos, kurių gali atsirasti dėl neteisingo skaičiavimo, netinkamo apskaitos metodo taikymo, neteisingo ūkinės operacijos ar ūkinio įvykio registravimo ar dėl apsirikimo, taisomos ataskaitinį laikotarpį, kad ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose būtų parodyti teisingi duomenys ir kad klaida neturėtų poveikio būsimų ataskaitinių laikotarpių duomenims. Ištaisytos klaidos rezultatas įtraukiamas į tą pačią balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos eilutę, kurioje ji ir buvo padaryta.

20. Jei per ataskaitinius finansinius metus buvo pakeista apskaitos politika, tai pagal naują apskaitos politiką perskaičiuojami ataskaitinio laikotarpio duomenys, o lyginamieji finansinių ataskaitų duomenys neperskaičiuojami.

21. Sandoris, sudarytas užsienio valiuta, pirminio pripažinimo metu įvertinamas ir apskaitoje registruojamas finansinių ataskaitų valiuta, taikant sandorio dieną galiojusį apskaitoje taikomą euro ir užsienio valiutos santykį, nustatytą vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu (toliau – užsienio valiutos kursas). Sandorio diena laikoma diena, kai pardavėjas ar paslaugos teikėjas su prekėmis ar paslaugomis susijusią riziką ir naudą perduoda pirkėjui ar paslaugos gavėjui.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-19, 2014-02-18, paskelbta TAR 2014-02-21, i. k. 2014-01974

Nr. VAS-35, 2014-12-18, paskelbta TAR 2014-12-22, i. k. 2014-20444

22. Sudarant finansines ataskaitas, pinigai užsienio valiuta, kitas finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai, pagal kuriuos bus gauta ar sumokėta fiksuota ar aiškiai nustatoma užsienio valiutos suma, įvertinami finansinių ataskaitų valiuta, taikant paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną galiojusį užsienio valiutos kursą. Valiutos kurso ar santykio skirtumai, atsiradę atliekant valiutines operacijas ir sudarant finansines ataskaitas, pripažįstami ataskaitinio laikotarpio, per kurį jie susidarė, finansinės ir investicinės veiklos pajamomis arba sąnaudomis.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-35, 2014-12-18, paskelbta TAR 2014-12-22, i. k. 2014-20444

23. Jei nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos iki finansinių ataskaitų parengimo ir jų pasirašymo įvyksta pobalansinių ūkinių įvykių, kurie turi reikšmingos įtakos dar nepasirašytų ataskaitų duomenims, finansinės ataskaitos turi būti koreguojamos.

24. Norėdama išsamiau pateikti savo turto, nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų būklę ar veiklos rezultatus, įmonė gali išskaidyti balanso, pelno (nuostolių) ataskaitų straipsnių sumas į smulkesnes ir parodyti atskirose eilutėse, o neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys gali išskaidyti ir nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos straipsnių sumas į smulkesnes ir parodyti atskirose eilutėse.

25. Pavyzdinės finansinių ataskaitų formos pateikiamos šio standarto prieduose.

III. BALANSAS

26. Balanse informacija išdėstoma tokia tvarka:

26.1. A. Ilgalaikis turtas;

26.2. I. Nematerialusis turtas;

26.3. II. Materialusis turtas;

26.4. III. Finansinis turtas;

26.5. IV. Kitas ilgalaikis turtas;

26.6. B. Trumpalaikis turtas;

26.7. I. Atsargos, išankstiniai mokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys;

26.8. II. Per vienus metus gautinos sumos;

26.9. III. Kitas trumpalaikis turtas;

26.10. IV. Pinigai;

26.11. C. Nuosavas kapitalas;

26.12. I. Savininkų įnašai;

26.13. II. Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai);

26.14. D. Dotacijos, subsidijos;

26.15. E. Įsipareigojimai;

26.16. I. Ilgalaikiai įsipareigojimai;

26.17. II. Trumpalaikiai įsipareigojimai.

27. Balanso A dalyje pateikiama informacija apie ilgalaikį turtą: nematerialųjį, materialųjį, finansinį, kitą turtą, kuris naudojamas įmonės ekonominei naudai gauti ilgiau kaip vienus metus, įskaitant už šį turtą sumokėtus avansus.

28. Nematerialiojo turto straipsnyje parodomas materialios formos neturintis nefinansinis turtas. Nematerialusis turtas pripažįstamas, jei patirtos išlaidos atitinka visus šiuos pripažinimo požymius:

28.1. Pagrįstai tikėtina, kad įmonė ateityje naudodama turtą gaus tiesioginės ir (arba) netiesioginės ekonominės naudos.

28.2. Turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina gali būti patikimai įvertinta ir atskirta nuo kito turto vertės.

28.3. Įmonė gali tuo turtu disponuoti, jį kontroliuoti arba apriboti kitų teisę juo naudotis.

28.4. Turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra ne mažesnė už įmonės nustatytą minimalią nematerialiojo turto vertę.

29. Jei išlaidos neatitinka nematerialiojo turto pripažinimo požymių, jos pripažįstamos to laikotarpio, kada susidaro, sąnaudomis.

30. Nematerialiojo turto pavyzdžiai gali būti patentai, licencijos, kompiuterių programos.

31. Nematerialusis turtas apskaitoje registruojamas įsigijimo savikaina, kurią sudaro už šį turtą sumokėta ar mokėtina pinigų suma. Turto įsigijimo savikainai priskiriamos tiesiogiai su turto įsigijimu ir paruošimu naudoti susijusios išlaidos. Į šio turto įsigijimo savikainą neįskaičiuojamas grąžinamas pridėtinės vertės mokestis. Negrąžinamas pridėtinės vertės mokestis gali būti įskaičiuojamas į turto įsigijimo savikainą arba iš karto pripažįstamas veiklos sąnaudomis. Nematerialiajam turtui įsigyti pasiskolintų lėšų palūkanos į nematerialiojo turto įsigijimo savikainą neįskaičiuojamos, o pripažįstamos atitinkamų ataskaitinių laikotarpių palūkanų sąnaudomis.

32. Nematerialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainos priskyrimas sąnaudoms ar kito turto savikainai ir paskirstymas per visą planuojamą turto naudingo tarnavimo laiką, atsižvelgiant į realų to turto ekonominės vertės kitimą, vadinama amortizacija. Parengus nematerialųjį turtą naudoti, jo amortizacija pradedama skaičiuoti nuo pirmos kito mėnesio dienos. Amortizavus, pardavus, ar dėl kitų priežasčių nurašius nematerialųjį turtą, jo amortizacija neskaičiuojama nuo pirmos kito mėnesio dienos. Amortizuojama nematerialiojo turto vertė turi būti nuosekliai paskirstoma per visą jo naudingo tarnavimo laiką. Amortizacijos suma pripažįstama sąnaudomis kiekvieną ataskaitinį laikotarpį. Nematerialiojo turto amortizacija skaičiuojama taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą, pagal kurį metinė amortizacijos suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = \frac{V}{T}, \text{ kur}$$

N – metinė amortizacijos suma;

V – nematerialiojo turto įsigijimo savikaina;

T – naudingo tarnavimo laikas (metais).

33. Įmonė pati nustato nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiką. Jei, gavus papildomos informacijos, tikslinamas nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas, tai to turto likutinė vertė turi būti amortizuota per patikslintą naudingo tarnavimo laiką.

34. Balanse nematerialusis turtas pateikiamas likutine verte, kuri apskaičiuojama iš nematerialiojo turto įsigijimo savikainos atimant sukauptą amortizacijos sumą.

35. Nematerialusis turtas nurašomas, jei jis perleidžiamas, dovanojamas, prarandamas dėl įvairių priežasčių arba jei ateityje jį naudojant ar parduodant nesitikima gauti jokios ekonominės naudos. Nurašius nematerialųjį turtą, apskaitoje turi būti nurašoma ir įsigijimo savikaina, ir sukaupta amortizacijos suma. Perleidus ar iškeitus nematerialųjį turtą, apskaičiuotas sandorio rezultatas parodomas pelno (nuostolių) ataskaitos kitos veiklos straipsnyje. Kitais atvejais nurašius nevisiškai amortizuotą nematerialųjį turtą, nurašyta to turto likutinė vertė parodoma pelno (nuostolių) ataskaitos veiklos sąnaudų straipsnyje.

36. Nematerialiojo turto atnaujinimo, eksploatavimo ar tobulinimo išlaidos priskiriamos sąnaudoms tą ataskaitinį laikotarpį, kada jos buvo patirtos.

37. Ilgalaikio materialiojo turto straipsnyje parodomas fizinę formą turintis turtas, kuris naudojamas prekėms gaminti, paslaugoms teikti, administraciniams tikslams ar nuomai ir atitinka visus šiuos požymius:

37.1. Įmonė ketina jį naudoti ilgiau kaip vienus metus.

37.2. Įmonė pagrįstai tikisi ateityje gauti iš turto ekonominės naudos.

37.3. Įmonė gali patikimai nustatyti turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą.

37.4. Turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra ne mažesnė už įmonės nustatytą minimalią ilgalaikio materialiojo turto vieneto ar vienetų grupės vertę.

37.5. Įmonė gali tuo turtu disponuoti, jį kontroliuoti arba apriboti kitų teisę juo naudotis.

38. Ilgalaikiam materialiajam turtui priskiriami įsigyti arba pačios įmonės statomi nebaigti statyti objektai, kurie bus naudojami įmonės veikloje, montuojami įrengimai ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje dar nebaigtų jų montavimo darbų vertė.

39. Ilgalaikis materialusis turtas apskaitoje registruojamas įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, kurią sudaro už šį turtą sumokėta ar mokėtina pinigų suma ar kitokio sunaudoto turto vertė, įskaitant su turto įsigijimu ir paruošimu naudoti tiesiogiai susijusias išlaidas, patirtas iki jo naudojimo pradžios. Į ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainą neįskaičiuojamas grąžinamas pridėtinės vertės mokestis. Neįskaičiuojamas grąžinamas pridėtinės vertės mokestis gali būti įskaičiuojamas į turto įsigijimo savikainą arba iš karto pripažįstamas veiklos sąnaudomis. Ilgalaikiam turtui įsigyti arba pasigaminti pasiskolintų lėšų palūkanos į ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą neįskaičiuojamos, o pripažįstamos atitinkamų ataskaitinių laikotarpių palūkanų sąnaudomis.

40. Ilgalaikis materialusis turtas apskaitoje skirstomas į grupes pagal savo pobūdį ir paskirtį, pavyzdžiui, žemė, pastatai ir statiniai, technologiniai įrengimai, transporto priemonės, kitas ilgalaikis materialusis turtas, statomas ar rekonstruojamas turtas. Turto grupių skaičių įmonė nusistato savo nuožiūra. Įmonė gali nustatyti skirtingas minimalias kiekvienos turto grupės vertes.

41. Ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikaina apskaičiuojama prie pagrindinių žaliavų, medžiagų, komplektuojamųjų gaminių, sunaudotų gaminant ar statant ilgalaikį turtą, įsigijimo savikainos pridėdant tiesiogines darbo ir pridėtinės gamybos ar statybos išlaidas, patirtas iki jo naudojimo pradžios. Įmonės veiklos administracinės ir bendrosios sąnaudos turto pasigaminimo savikainai nepriskiriamos.

42. Ilgalaikis materialusis turtas gali būti riboto ir neriboto naudojimo laiko. Skaičiuojamas tik riboto naudojimo laiko turto nusidėvėjimas. Neriboto naudojimo laiko turto, pavyzdžiui, žemės, nusidėvėjimas neskaičiuojamas.

43. Parengto naudoti ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo pirmos kito mėnesio dienos. Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas neskaičiuojamas nuo pirmos kito mėnesio dienos, kai turtas perleidžiamas ar kitaip perduodamas, nurašomas dėl kitų priežasčių arba kai visa naudojamo ilgalaikio turto vertė (atėmus likvidacinę vertę) perkeliama į veiklos sąnaudas arba gaminamo turto, teikiamų paslaugų savikainą.

44. Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimu laikomas sistemingas turto nudėvimosios vertės paskirstymas per jo naudingo tarnavimo laiką. Nudėvimoji ilgalaikio materialiojo turto vertė apskaičiuojama iš jo įsigijimo ar pasigaminimo savikainos atimant nustatytą likvidacinę vertę.

Likvidacinę vertę, kurią pasibaigus naudingo tarnavimo laikui tikisi gauti už turta, atėmusi būsimas likvidavimo ar perleidimo išlaidas, įmonė nustato pati. Likvidacinė vertė gali būti lygi nuliui.

45. Nusidėvėjimui apskaičiuoti taikomas tiesiogiai proporcingas (tiesinis) ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo metodas. Taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą, metinė nusidėvėjimo suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = \frac{(V1 - V2)}{T}, \text{ kur}$$

N – metinė nusidėvėjimo suma;

V1 – ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo (pasigaminimo) savikaina;

V2 – ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė;

T – naudingo tarnavimo laikas (metais).

46. Įmonė pati nustato ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laiką. Gavus papildomos informacijos, ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikas, likvidacinė vertė ir (ar) apskaičiuota metinė nusidėvėjimo suma gali būti tikslinami. Pakeitus naudingo tarnavimo laiką, ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė nudėvima per patikslintą turto naudingo tarnavimo laiką.

47. Balanse pateikiama likutinė ilgalaikio materialiojo turto vertė, kuri apskaičiuojama iš ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainos atimant sukauptą nusidėvėjimo sumą.

48. Ilgalaikio materialiojo turto eksploatavimo, remonto išlaidos priskiriamos to ataskaitinio laikotarpio, per kurį susidarė, veiklos sąnaudoms, jei jos nebuvo priskirtos gaminamos produkcijos savikainai.

49. Atlikus ilgalaikio materialiojo turto remontą ar rekonstrukciją, kuri pagerino jo naudingąsias savybes ir (ar) pailgino naudingo tarnavimo laiką, remonto ar rekonstrukcijos išlaidų suma didinama šio turto įsigijimo savikaina, pakeičiamas naudingo tarnavimo laikas, jei jis pailgėja, ir tikslinama būsimų ataskaitinių laikotarpių metinė nusidėvėjimo suma.

50. Ilgalaikis materialusis turtas nurašomas, jei jis perleidžiamas, dovanojamas, prarandamas dėl įvairių priežasčių arba jei ateityje jį naudojant ar parduodant nesitikima gauti jokios ekonominės naudos. Nurašius ilgalaikį materialųjį turta, apskaitoje turi būti nurašoma ir įsigijimo savikaina, ir sukaupta nusidėvėjimo suma.

51. Ilgalaikio materialiojo turto perleidimas apskaitoje registruojamas nurašant turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą ir sukauptą nusidėvėjimą ir pripažįstant perleidimo sandorio rezultata (pelną ar nuostolį), kuris parodomas pelno (nuostolių) ataskaitos kitos veiklos straipsnyje. Perleidimo sandorio rezultatas gaunamas iš pardavimo kainos atėmus perleisto turto likutinę vertę.

52. Kitais atvejais nurašius nevisiškai nudėvėtą ilgalaikį materialųjį turta, nurašyta to turto likutinė vertė parodoma pelno (nuostolių) ataskaitos veiklos sąnaudų straipsnyje, jei nėra galimybės jos kompensuoti.

53. Jei turtas prarandamas dėl vagystės ar kitų priežasčių, tai susidarę nuostoliai, jei nėra galimybės jų atlyginti, pripažįstami nuostoliais dėl turto ar jo dalies praradimo per ataskaitinį laikotarpį ir parodomi pelno (nuostolių) ataskaitos veiklos sąnaudų straipsnyje. Jei pagrįstai tikimasi, kad nuostoliai bus atlyginti, numatoma atgauti suma registruojama kaip gautina suma. Jei

numatoma atgauti suma yra mažesnė už prarasto turto vertę, jų skirtumas turi būti pripažįstamas nuostoliais, kurie parodomi pelno (nuostolių) ataskaitos veiklos sąnaudų straipsnyje. Jei numatoma atgauti suma yra didesnė už prarasto turto vertę, jų skirtumas turi būti pripažįstamas ataskaitinio laikotarpio kitos veiklos pajamomis.

54. Pagal finansinės nuomos sutartį gautas ilgalaikis materialusis turtas parodomas ilgalaikio materialiojo turto straipsnyje. Šio turto įsigijimo savikaina yra finansinės nuomos sutartyje nurodyta turto vertės padengimo suma, išskyrus palūkanas, jei jos numatytos sutartyje. Su sutarties sudarymu ir turto paruošimu naudoti tiesiogiai susijusios išlaidos taip pat įtraukiamos į šio turto įsigijimo savikainą.

55. Pagal nuomos sutartį išsinuomotas ar pagal panaudos sutartį gautas ilgalaikis materialusis turtas įmonės apskaitoje neregistruojamas ir jo nusidėvėjimas neskaičiuojamas. Nuomos mokestis ir pagal nuomos ar panaudos sutartį naudojamo turto eksploatacijos išlaidos pripažįstamos sąnaudomis arba įtraukiamos į gaminamos produkcijos savikainą.

56. Jei pagal nuomos ar panaudos sutartį naudojamo ilgalaikio materialiojo turto remonto ar rekonstrukcijos, pailginančių turto naudingo tarnavimo laiką ar pagerinančių jo naudingąsias savybes, įmonės patirtų išlaidų turto savininkas nekompensuoja, jos apskaitoje registruojamos kaip turtas ir per likusį nuomos ar panaudos laiką pripažįstamos įmonės veiklos sąnaudomis arba priskiriamos gaminamos produkcijos savikainai.

57. Finansinio turto straipsniuose pateikiama informacija apie įmonės pinigus, gautinas sumas ar suteiktas paskolas ir įsigytus vertybinius popierius. Už ilgalaikį materialųjį, nematerialųjį turtą, atsargas ar paslaugas iš anksto sumokėtos sumos finansiniam turtui nepriskiriamos.

58. Finansinis turtas skirstomas į ilgalaikį ir trumpalaikį, atsižvelgiant į laiką, kurį įmonė numato naudoti šį turtą, ir turto paskirtį.

59. Ilgalaikiam finansiniam turtui priskiriamas turtas, kurį įmonė planuoja laikyti ilgiau kaip vienus metus nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos. Ilgalaikį finansinį turtą sudaro ilgalaikės investicijos į kitas įmones, suteiktos ilgalaikės paskolos, po vienu metų gautinos sumos, išskyrus gautinų sumų ir suteiktų paskolų einamųjų metų dalį, pinigų likutis indėlių sąskaitoje, kai indėlio terminas baigsis po 12 mėnesių nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos, obligacijos, laikomos iki išpirkimo termino ilgiau kaip vienus metus, kitas ilgalaikis finansinis turtas.

60. Trumpalaikiam finansiniam turtui priskiriama pinigai, įskaitant terminuotuosius indėlius, kurių terminas baigsis greičiau kaip per vienus metus nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos, gautinos sumos ir numatomos atgauti paskolos, įskaitant gautinų sumų ir suteiktų paskolų einamųjų metų dalį, įsigyti vertybiniai popieriai, kuriuos numatoma parduoti arba kitaip perleisti per vienus metus, kitas trumpalaikis finansinis turtas.

61. Finansinis turtas apskaitoje registruojamas tik tada, kai įmonė gauna arba pagal vykdomą sutartį įgyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turtą. Planuojami sandoriai, gautos garantijos įmonės turtu nepripažįstami.

62. Pripažindama finansinį turtą, įmonė turi jį įvertinti įsigijimo savikaina. Įsigijimo savikaina nustatoma pagal už finansinį turtą sumokėtą ar mokėtiną pinigų sumą ar kito perduoto turto vertę. Į finansinio turto įsigijimo savikainą įtraukiamos ir tiesioginės sandorių sudarymo išlaidos.

63. Jei finansinis turtas suteikia teisę gauti palūkanų ir jų suma reikšminga, to turto balansinė vertė didinama sukauptomis, bet dar negautomis, palūkanomis. Palūkanos kaupiamos visą sutarties laiką ir pripažįstamos finansinės ir investicinės veiklos pajamomis.

64. Įmonė turi nurašyti finansinį turtą ar jo dalį, kai netenka teisės viso turto ar jo dalies kontroliuoti. Įmonė netenka teisės kontroliuoti turto, kai gauna visą sutartyje numatytą naudą, baigiasi teisių galiojimo laikas arba kai šias teises ji perleidžia kitiems ūkio subjektams.

65. Perleidus finansinį turtą ar jo dalį, pelno (nuostolių) ataskaitoje parodomas sandorio rezultatas – finansinės ir investicinės veiklos pelnas arba nuostolis, jei toks yra. Nurašius finansinį turtą ar jo dalį dėl kitų priežasčių, apskaitoje registruojamos ir pelno (nuostolių) ataskaitoje parodomos veiklos sąnaudos.

66. Balanse finansinis turtas parodomas įsigijimo savikaina.

67. Kito ilgalaikio turto straipsnyje parodomas toks ilgalaikis turtas, kuris nebuvo parodytas nematerialiojo, ilgalaikio materialiojo ir finansinio turto straipsniuose.

68. Balanso B dalyje pateikiama informacija apie įmonės trumpalaikį turtą: atsargas, išankstinius mokėjimus, išskyrus išankstinius mokėjimus už ilgalaikį turtą, per vienus metus gautinas sumas, pinigus ir kitą trumpalaikį finansinį turtą, kurį įmonė sunaudoja ekonominei naudai gauti per vienus metus arba per vieną veiklos ciklą, pagal statybos ir kitas ilgalaikes sutartis nebaigtų vykdyti darbų vertę.

69. Atsargos – trumpalaikis turtas (žaliavos ir komplektuojamieji gaminiai, nebaigta gamyba, pagaminta produkcija ir pirktos prekės, skirtos perparduoti), kurį įmonė sunaudoja pajamoms uždirbti per vienus metus arba per vieną įmonės veiklos ciklą. Registruojant apskaitoje ir sudarant finansines ataskaitas, atsargos įvertinamos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina. Atsargų įsigijimo savikainą sudaro pirkimo kaina, sumažinta gautų nuolaidų suma ir padidinta su atsargų įsigijimu tiesiogiai susijusiomis išlaidomis. Jei atsargų pirkimo kainos nuolaidos gaunamos pardavus atsargas, koreguojama parduotų prekių savikaina, mažinant ją nuolaidų ir nukainojimo suma. Gražinamas pridėtinės vertės mokestis į atsargų įsigijimo savikainą neįskaičiuojamas. Negrąžinamas pridėtinės vertės mokestis gali būti įskaičiuojamas į atsargų įsigijimo savikainą arba iš karto pripažįstamas veiklos sąnaudomis.

70. Per atskaitinį laikotarpį pagamintos produkcijos savikainą sudaro tiesioginės ir netiesioginės gamybos išlaidos. Tiesioginės gamybos išlaidos yra tokios, kurias be reikšmingų sąnaudų galima tiesiogiai priskirti gaminamai produkcijai. Tiesioginėmis gamybos išlaidomis paprastai laikomos pagrindinių žaliavų ir medžiagų, komplektuojamųjų gaminių ir tiesioginės darbo užmokesčio išlaidos. Netiesioginės gamybos išlaidos – tai netiesiogiai su produkcijos gamyba susijusios išlaidos, kaip pagalbinių žaliavų ir medžiagų, netiesioginės darbo užmokesčio, nusidėvėjimo ir kitos gamybos išlaidos, kurių be reikšmingų sąnaudų neįmanoma priskirti konkrečioms gaminiams ar jų grupėms. Konkrečių gamybos išlaidų priskyrimo tiesioginėms ar netiesioginėms ir netiesioginių gamybos išlaidų paskirstymo kriterijus įmonė pasirenka atsižvelgdama į gamybos specifiką.

71. Atsargas pardavus, iškeitus į kitą turtą, padovanojus, sunaudojus įmonės reikmėms, praradus arba kai ateityje iš jų nesitikima gauti jokios ekonominės naudos, jų įsigijimo savikaina nurašoma. Atsargas pardavus, apskaitoje registruojama ir pelno (nuostolių) ataskaitoje parodomas pardavimo pajamos ir pardavimo savikaina. Jei atsargos nurašomos dėl kitų priežasčių, pripažįstamos veiklos sąnaudos.

72. Apskaičiuodama gamyboje sunaudotų ar parduotų atsargų savikainą, įmonė gali taikyti FIFO arba konkrečių kainų būdą, atsižvelgdama į atsargų apyvartą ir kitas sąlygas.

73. Taikant FIFO būdą, daroma prielaida, kad pirmiausiai parduodamos arba sunaudojamos atsargos, kurios buvo įsigytos anksčiausiai, tai yra laikotarpio pabaigoje likusios atsargos buvo vėliausiai įsigytos ar pagamintos.

74. Konkrečiam tikslui gaminamų stambių vienetinių atsargų, prekių ir teikiamų paslaugų savikaina gali būti nustatoma taikant konkrečių kainų būdą. Taikant šį būdą, konkretūs atsargų vienetai turi būti įvertinami savikaina. Konkrečių kainų būdas gali būti taikomas konkretiems projektams skirtoms atsargoms. Šis būdas netaikomas, jeigu yra daug atsargų vienetų, kurie lengvai gali būti pakeičiami vieni kitais.

75. Registruojant apskaitoje sunaudotas ar parduotas atsargas, gali būti taikomas nuolatinis arba periodiškas atsargų apskaitos būdas. Taikant nuolatinį atsargų apskaitos būdą, buhalterinės apskaitos sąskaitose registruojama kiekviena su atsargų sunaudojimu arba pardavimu susijusi operacija. Jeigu nuolatinį atsargų apskaitos būdą taikyti sudėtinga, gali būti taikomas periodiškas atsargų apskaitos būdas, kai atsargų likučių savikaina ir parduotų prekių savikaina buhalterinės apskaitos sąskaitose užregistruojama ataskaitinio laikotarpio pabaigoje atlikus atsargų likučių inventorizaciją.

76. Balanse atsargos parodomas įsigijimo ar pasigaminimo savikaina.

77. Balanso atsargų, išankstinių mokėjimų ir nebaigtų vykdyti sutarčių straipsnyje parodoma ir pagal statybos sutartis statomo parduoti skirto ilgalaikio materialiojo turto vertė.

78. Balanso trumpalaikio turto dalyje taip pat parodoma iš anksto už trumpalaikį turtą ir paslaugas sumokėta suma.

79. Per vienus metus gautinų sumų straipsnyje, neatsižvelgiant į jų pobūdį ir šaltinius, įrašomos visos gautinos sumos ir suteiktos paskolos, kurias įmonė turi atgauti per 12 mėnesių nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos, įskaitant po vienu metų gautinų sumų ir suteiktų paskolų einamųjų metų dalį.

80. Kito trumpalaikio turto straipsnyje parodomas toks trumpalaikis turtas, kuris nebuvo parodytas atsargų, išankstinių mokėjimų ir nebaigtų vykdyti sutarčių, per vienus metus gautinų sumų ir pinigų straipsniuose. Šiame straipsnyje taip pat parodomi terminuotieji indėliai, kurių terminas baigsis greičiau kaip per vienus metus nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos, ir įsigyti vertybiniai popieriai, kuriuos numatoma parduoti arba kitaip perleisti per vienus metus nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos.

81. Pinigų straipsnyje parodomi įvairia valiuta banke ir kasoje esantys pinigai.

82. Mainais gautas turtas ar paslaugos apskaitoje registruojami kaip atitinkamo turto ar paslaugų pirkimas ir perleidimas.

83. Neatlygintinai gauto (dovanoto) turto įsigijimo savikainą sudaro dovanojimo sutartyje ar kitame dokumente nurodyta to turto vertė. Jei sutartyje neatlygintinai gauto turto vertė nenurodyta, nemokamai gauto turto įsigijimo savikaina laikoma išlaidų, kurios tiesiogiai susijusios su to turto įsigijimu ir paruošimu naudoti, suma. Jei neatlygintinai gaunant turtą nepatiriama jokių išlaidų, šio turto įsigijimo savikaina yra lygi nuliui.

84. Balanso D dalyje rodomos dotacijos ir subsidijos, t. y. iš valstybės, savivaldybės ar įvairių užsienio valstybių ir savivaldybių (ar joms prilygintų) institucijų gauta, bet dar nepanaudota, parama (toliau – dotacija).

85. Dotacija pripažįstama, registruojama apskaitoje ir parodoma balanse, jeigu ji yra faktiškai gauta.

86. Jei dotacija gaunama pinigais ilgalaikiam turtui įsigyti, ji pripažįstama panaudota, kai pradedamas skaičiuoti įsigyto turto nusidėvėjimas. Pinigais gauta dotacija pripažįstama panaudota proporcingai turto nusidėvėjimo sumai, t. y. balanso straipsnio *Dotacijos, subsidijos* suma mažinama tokia dotacijos dalimi, kokia apskaičiuojama už dotaciją įsigyto turto dalies nusidėvėjimo suma. Jei dotacija gauta ilgalaikiu turtu, pripažįstama panaudota tokia jos dalis, kokia apskaičiuojama gauto ilgalaikio turto nusidėvėjimo suma.

87. Jeigu dotacija skirta negautoms pajamoms arba patirtoms sąnaudoms kompensuoti, tai panaudota dotacijos dalimi didinama pelno (nuostolių) ataskaitos negautų pajamų straipsnio suma arba mažinama kompensuojamų sąnaudų straipsnių suma. Šių dotacijų panaudojimas parodomas tų laikotarpių ataskaitose, kada patiriamos susijusios sąnaudos ar negaunama pajamų, kurioms kompensuoti dotacija ar jos dalis buvo skirta. Jei patirtų arba būsimų laikotarpių sąnaudų ar negautų pajamų negalima susieti su dotacija arba jei ji gauta nekeliant jokių sąlygų, dotacija pripažįstama panaudota tą laikotarpį, kada buvo gauta.

88. Jei kiti asmenys įmonei neatlygintinai perleidžia turtą, gavusi tokį turtą ir atsižvelgusi į jo perleidimo sąlygas ir dovanojimo sutartyje ar kitame dokumente nurodytą to turto vertę, įmonė apskaitoje registruoja kitos veiklos pajamas arba įsipareigojimus, bet ne dotaciją.

89. Balanso E dalyje pateikiama informacija apie įmonės sutartinius įsipareigojimus sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu turtu.

90. Ilgalaikių įsipareigojimų straipsnyje rodomi įsipareigojimai, kuriuos įmonė turės įvykdyti vėliau kaip per vienus metus nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos. Ilgalaikiai įsipareigojimai yra įmonės skolos ir įsipareigojimai prekybos partneriams, kredito įstaigoms, valstybės institucijoms, kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims. Ilgalaikiams įsipareigojimams taip pat priskiriamos trumpalaikės paskolos, jei jų grąžinimo terminas pratęstas arba yra sudaryta pakartotinio finansavimo sutartis ilgesniam kaip vienu metų laikotarpiui.

91. Trumpalaikių įsipareigojimų straipsnyje rodomi trumpalaikiai įsipareigojimai, kurie turi būti įvykdyti per vienus metus nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos. Trumpalaikiai įsipareigojimai yra įmonės skolos ir įsipareigojimai prekybos partneriams, kredito įstaigoms, valstybės institucijoms, kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims. Trumpalaikiams įsipareigojimams taip pat priskiriama ilgalaikių skolų ir įsipareigojimų dalis, kuri turės būti sumokėta ar įvykdyta per vienus metus.

92. Įsipareigojimai apskaitoje registruojami, kai įmonė įsipareigoja sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu turtu. Planuojami sandoriai, suteiktos garantijos, kurių dar nereikia vykdyti, įmonės įsipareigojimais nepripažįstami.

93. Pirmą kartą pripažindama įsipareigojimą, įmonė turi jį įvertinti savikaina. Jeigu su įsipareigojimu susijusių mokėtinų palūkanų suma reikšminga, įsipareigojimo vertė didinama sukaupta šio įsipareigojimo palūkanų suma. Jo vertė mažinama sumokėtomis pagrindinės sumos ir palūkanų dalimis. Balanse parodoma įsipareigojimo vertė, atėmus sumokėtą pagrindinės sumos ir

palūkanų dalį ir pridėjus sukauptas mokėtinas šio įsipareigojimo palūkanas. Palūkanos ir su sandorių sudarymu susijusios išlaidos pripažįstamos finansinės ir investicinės veiklos sąnaudomis tą laikotarpį, kai jos susidaro.

94. Įmonė nurašo įsipareigojimą ar jo dalį tik tada, kai jis įvykdomas, anuluojamas ar nustoja galioti. Jei įsipareigojimas perleidžiamas ar dėl tam tikrų priežasčių jo nereikia vykdyti, tai įsipareigojimo perleidimo ar panaikinimo rezultatas (pelnas arba nuostolis), jei toks yra, parodomas pelno (nuostolių) ataskaitos finansinės ir investicinės ar kitos veiklos straipsnyje.

95. Jei įmonė perleidžia dalį ar visą finansinį įsipareigojimą kitiems ir prisiima naują finansinį įsipareigojimą, perleistasis finansinis įsipareigojimas arba jo dalis nurašoma.

96. Įsipareigojimas per sutartyje numatytą laikotarpį sumokėti pinigus ir palūkanas už gautą turtą apskaitoje registruojamas kaip finansinė nuoma, jei sutartyje yra finansinės nuomos požymių. Įmonė finansinės nuomos sutarties įmokas suskaido, išskirdama turto vertės padengimo sumą, palūkanas, jei jos numatytos sutartyje, ir kitus mokesčius (kompensuotinus mokesčius, neapibrėžtus nuompinigių). Turto vertės padengimo sumos dalis, gauta atėmus sumokėtą avansą ir einamųjų metų įsipareigojimo dalį, apskaitoje registruojama kaip ilgalaikis įsipareigojimas. Ilgalaikio įsipareigojimo einamųjų metų dalis registruojama kaip trumpalaikis įsipareigojimas. Palūkanos priskiriamos įmonės finansinės ir investicinės veiklos sąnaudoms ir įtraukiamos į apskaitą kaupimo principu. Kompensuotini mokesčiai ir neapibrėžti nuompinigiaai priskiriami ataskaitinio laikotarpio veiklos sąnaudoms.

97. Sudarant finansines ataskaitas apskaičiuotas, bet dar nesumokėtas, pelno mokestis pripažįstamas trumpalaikiu įsipareigojimu.

98. Balanso C dalyje pateikiama informacija apie nuosavą kapitalą. Nuosavas kapitalas yra turto dalis, likusi iš viso turto atėmus įsipareigojimus. Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų nuosavo kapitalo registravimo apskaitoje tvarka nustatyta šio standarto V skyriuje, o mažųjų bendrijų – VI skyriuje.

IV. PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

99. Pelno (nuostolių) ataskaitoje informacija išdėstoma tokia tvarka:

- 99.1. I. Pardavimo pajamos;
 - 99.2. II. Pardavimo savikaina;
 - 99.3. III. Bendrasis pelnas (nuostoliai);
 - 99.4. IV. Veiklos sąnaudos;
 - 99.5. V. Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai);
 - 99.6. VI. Kita veikla;
 - 99.7. VII. Finansinė ir investicinė veikla;
 - 99.8. VIII. Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą;
 - 99.9. IX. Pelnas mokestis;
 - 99.10. X. Grynavis pelnas (nuostoliai).
100. Pajamos įvertinamos gauto arba gautino atlygio verte.

101. Pajamomis laikomas tik įmonės ekonominės naudos padidėjimas. Pajamomis nepripažįstamos trečiųjų asmenų vardu surinktos lėšos, taip pat pridėtinės vertės mokestis, nes tai nėra įmonės gaunama ekonominė nauda ir šios lėšos nedidina nuosavo kapitalo. Veiklos tarpininkų pajamomis pripažįstami tik jų uždirbti komisiniai, bet ne trečiųjų asmenų vardu surenkamos lėšos.

102. Vadovaujantis kaupimo principu, pajamos apskaitoje registruojamos, kai jos uždirbamos, neatsižvelgiant, kada gaunami pinigai.

103. Pardavimo pajamų straipsnyje pateikiamos su tipine įmonės veikla susijusios pardavimo pajamos. Pardavimo pajamos apskaitoje mažinamos pirkėjams suteiktų nuolaidų ir pirkėjų grąžintų prekių verte.

104. Tipine veikla laikomos ūkinės operacijos, susijusios su veikla, iš kurios įmonė keletą ataskaitinių laikotarpių gauna daugiausia pajamų ir kurią ji laiko pagrindine. Netipinė veikla yra finansinė ir investicinė, ir kita įmonės veikla.

105. Prekių pardavimo ar paslaugų suteikimo pajamos turi būti pripažįstamos, apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose pateikiamos, kai prekės parduotos ar paslaugos suteiktos, o pajamų suma gali būti patikimai įvertinta.

106. Prekės laikomos parduotomis, kai yra įvykdytos visos šios sąlygos:

106.1. Pardavėjas su prekėmis susijusių riziką ir jų teikiamą naudą yra perdavęs pirkėjui.

106.2. Parduotų prekių pardavėjas nevaldo ir nekontroliuoja.

106.3. Tikėtina, kad su prekių pardavimo sandoriu susijusi ekonominė nauda bus gauta ir galima patikimai įvertinti jos dydį.

106.4. Sąnaudos, susijusios su prekių pardavimo sandoriu, gali būti patikimai įvertintos.

107. Rizika laikoma perduota, kada pardavėjas prekes nustoja valdyti ir kontroliuoti, o pirkėjas tampa atsakingas už prekes ir perima jų nuosavybės teikiamą naudą.

108. Paslaugų teikimo pajamos pripažįstamos, kai yra įvykdytos visos šios sąlygos:

108.1. Pajamų suma gali būti patikimai įvertinta.

108.2. Sandoris yra baigtas arba jo įvykdymo lygis iki paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos gali būti patikimai įvertintas.

108.3. Tikėtina, kad su paslaugų teikimo sandoriu susijusi ekonominė nauda bus gauta.

108.4. Sąnaudos, susijusios su paslaugų teikimo sandoriu ir jo įvykdymu, gali būti patikimai įvertintos.

109. Jei sandorio patikimai įvertinti negalima ir nėra galimybių atgauti patirtų išlaidų, jos pripažįstamos sąnaudomis. Pajamų šiuo atveju nepripažįstama.

110. Sąnaudos apskaitoje pripažįstamos vadovaujantis kaupimo ir palyginimo principais tą ataskaitinį laikotarpį, kai uždirbamos su jomis susijusios pajamos, neatsižvelgiant į laiką, kada buvo išleisti pinigai. Tais atvejais, kai per ataskaitinį laikotarpį padarytų išlaidų neįmanoma tiesiogiai susieti su uždirbtomis pajamomis ir ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais jos neteiks ekonominės naudos, tokios išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą patį ataskaitinį laikotarpį, kada buvo patirtos.

111. Vykdamat statybos ir kitas ilgalaikes sutartis, pajamos pripažįstamos uždirbtomis atsižvelgiant į darbų įvykdymo lygį. Pagal statybos ir kitas ilgalaikes sutartis patirtos išlaidos

pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kai pripažįstamos pagal šias sutartis uždirbtos pajamos.

112. Pardavimo savikainą sudaro paslaugų teikimo sąnaudos, perparduotų prekių ir parduotos produkcijos savikaina. Į šį straipsnį turi būti įtraukiama išlaidų dalis, kuri tiesiogiai susijusi su paslaugomis, produkcija ir prekėmis, parduotomis per ataskaitinį laikotarpį, atėmus jas perkant gautas nuolaidas.

113. Perparduotų prekių ar parduotos produkcijos savikaina nustatoma taikant tuos pačius apskaičiavimo (nuolat ar periodiškai) ir įkainojimo (FIFO, konkrečių kainų) būdus, kurie taikomi perparduoti skirtų prekių ar pagamintos produkcijos apskaitai.

114. Veiklos sąnaudos atspindi per ataskaitinį laikotarpį patirtas išlaidas, susijusias su tipine įmonės veikla ir sudarančias sąlygas pajamoms per tą laikotarpį uždirbti. Veiklos sąnaudos turi būti pripažįstamos, apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose pateikiamos tą patį ataskaitinį laikotarpį, kurį jos susidarė.

115. Veiklos sąnaudoms priskiriamos draudimo, reprezentavimo, reklamos, komandiruočių išlaidos, įvairūs su veikla susiję mokesčiai, pavyzdžiui, nekilnojamojo turto, nesusigrąžinamas pridėtinės vertės, išskyrus pelno, sumokėtos baudos už netinkamą sutarčių vykdymą ar nekokybišką produkciją, žalos atlyginimas, turto nurašymo, išskyrus jo perleidimą, nuostoliai. Veiklos sąnaudoms taip pat priskiriamos per ataskaitinį laikotarpį patirtos darbo užmokesčio, socialinio draudimo, ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos), patalpų išlaikymo ar nuomos išlaidos, jei jos nebuvo priskirtos pagamintos produkcijos savikainai, ir kitos išlaidos.

116. Kitos veiklos straipsnyje parodoma nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto perleidimo pelnas (nuostolis) ir kitos su tipine įmonės veikla nesusijusios pajamos ar sąnaudos.

117. Finansinės ir investicinės veiklos straipsnyje parodoma palūkanos už gautas ir (ar) suteiktas paskolas ar banke laikomas pinigus, pelnas (nuostoliai) dėl valiutos kurso pokyčio, gautos ir sumokėtos baudos ir delspinigiai už pavėluotus atsiskaitymus, gauti dividendai, palūkanos už finansinės nuomos būdu įsigijamą turtą, finansinio turto ir įsipareigojimų perleidimo rezultatas ir kitos su finansine ir investicine veikla susijusios pajamos ar sąnaudos.

118. Pelno mokesčio straipsnyje parodomos pelno mokesčio sąnaudos, apskaičiuotos pagal ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų duomenis ir Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr. 110-3992) reikalavimus.

119. Turi būti apskaičiuoti ir pelno (nuostolių) ataskaitoje pateikti ataskaitinio laikotarpio tipinės ir visos įmonės veiklos rezultatai (bendrasis pelnas (nuostoliai), tipinės veiklos pelnas (nuostoliai), pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą ir grynas pelnas (nuostoliai). Grynas pelnas (nuostoliai) parodo galutinį įmonės veiklos rezultatą, t. y. uždirbtą pelną, kuris gali būti skirstomas, arba nuostolius.

V. NERIBOTOS CIVILINĖS ATSAKOMYBĖS JURIDINIŲ ASMENŲ NUOSAVAS KAPITALAS IR NUOSAVO KAPITALO POKYČIŲ ATASKAITA

120. Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų nuosavą kapitalą sudaro individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrųjų narių ar komanditorių įnašai, per

ataskaitinį ir ankstesnius ataskaitinius laikotarpius uždirbtas, bet dar nepaskirstytas, pelnas arba nepadengti nuostoliai.

121. Savininkų įnašų straipsnyje parodoma individualiai įmonei jo savininko perduotų pinigų ar kitokio savininkui nuosavybės teise priklausančio turto vertė, nustatyta pagal teisės aktų reikalavimus.

122. Savininkų įnašų padidėjimas apskaitoje registruojamas ir finansinių ataskaitų nuosavo kapitalo dalyje parodomas, kai teisės aktų nustatyta tvarka:

122.1. Individualios įmonės savininkas perduoda pinigus arba jam nuosavybės teise priklausančią turtą individualios įmonės nuosavybėn.

122.2. Ūkinė bendrija įregistruoja bendrijos veiklos sutarties pakeitimus dėl tikrųjų narių ar komandorių įsipareigojimų įnešti įnašus į bendriją.

123. Bendrijos veiklos sutarties ar jos pakeitimo įregistravimo dieną apskaitoje registruojama visa bendrijos veiklos sutartyje nurodyta įnašų suma. Tikrųjų narių ar komandorių dar nesumokėta dalis apskaitoje registruojama kontrarinėje savininkų įnašų sąskaitoje, kaip iš jų gautini įnašai. Ūkinės bendrijos finansinių ataskaitų nuosavo kapitalo dalyje parodomi faktiškai iš savininkų gauti įnašai.

124. Savininkų įnašų sumažėjimas apskaitoje registruojamas, kai teisės aktų nustatyta tvarka:

124.1. Individualios įmonės savininkas iš individualios įmonės atsiima savo piniginių ar turtinių įnašų.

124.2. Ūkinė bendrija įregistruoja bendrijos veiklos sutarties pakeitimą dėl bendrijos tikrojo nario ar komandoriaus pasitraukimo iš bendrijos ir apskaitoje užregistruoja savo įsipareigojimą iš bendrijos pasitraukusiam asmeniui.

125. Kai iš ūkinės bendrijos pasitraukiančiam tikrajam nariui ar komandoriui grąžinamas jo įnašas, apskaitoje bendra savininkų įnašų suma, jeigu ko kita nenurodyta bendrijos veiklos sutartyje, mažinama tikrojo nario ar komandoriaus įnašo, atitinkančio bendrijos turto dalį, verte, o nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai) – tikrajam nariui ar komandoriui tenkančia pelno (nuostolių) dalimi.

126. Neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens nepaskirstytąjį pelną sudaro uždirbtas pelnas, o nepaskirstytuosius nuostolius – patirti nuostoliai. Nepaskirstytasis pelnas didinamas registruojant apskaitoje ataskaitinio laikotarpio grynąjį pelną, mažinamas registruojant ataskaitinio laikotarpio nuostolius, išmokėjus individualios įmonės savininkui pelną ar ūkinės bendrijos tikriesiems nariams priėmus sprendimą paskirstyti pelną.

127. Nepaskirstytieji nuostoliai mažinami registruojant apskaitoje grynąjį ataskaitinio laikotarpio pelną, gavus savininkų įnašus nuostoliams padengti. Nepaskirstytieji nuostoliai didinami registruojant apskaitoje per ataskaitinį laikotarpį patirtus nuostolius.

128. Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje pateikiama informacija apie nuosavo kapitalo pokyčius. Pateikiami ataskaitinio laikotarpio ir praėjusių finansinių metų pradžios, ir pabaigos duomenys. Pavyzdinė nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos forma pateikta šio standarto 3 priede.

129. Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje apie neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų savininkų įnašų, nepaskirstytojo pelno (nuostolių) ir nuosavo kapitalo pokyčius pateikiami tokie duomenys:

- 129.1. likučiai praėjusių finansinių metų pradžioje ir pabaigoje;
- 129.2. ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių grynasis pelnas arba nuostoliai (-);
- 129.3. savininkų įnašų didinimas arba mažinimas (-);
- 129.4. paskirstyto pelno išmokos savininkams;
- 129.5. likučiai ataskaitinių metų pabaigoje.

130. Ataskaitoje pateikti savininkų įnašų, nepaskirstytojo pelno (nuostolių) ir nuosavo kapitalo likučių ataskaitinių ir praėjusių finansinių metų pabaigos duomenys turi sutapti su balanso C dalies duomenimis.

131. Ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių grynojo pelno (nuostolių) duomenys į ataskaitą įrašomi iš pelno (nuostolių) ataskaitos.

VI. MAŽOSIOS BENDRIJOS NUOSAVAS KAPITALAS

132. Balanso nuosavo kapitalo dalyje parodomi savininkų įnašai, per ataskaitinį ir ankstesnius ataskaitinius laikotarpius uždirbtas, bet dar nepaskirstytas pelnas arba nepadengti nuostoliai.

133. Savininkų įnašų sąskaitoje registruojama visa mažosios bendrijos steigimo sutartyje ar akte nurodyta įnašų vertė. Mažosios bendrijos narių dar nesumokėta dalis apskaitoje registruojama kontrarinėje savininkų įnašų sąskaitoje, kaip iš jų gautini įnašai. Balanso savininkų įnašų straipsnyje parodomi iš mažosios bendrijos narių faktiškai gauti įnašai.

134. Jei iš mažosios bendrijos pasitraukusiam nariui gražinamas įnašas ar kompensuojama jo vertė, mažinama apskaitoje užregistruota savininkų įnašų suma ir nario įnašui proporcinga pelno ar nuostolių dalimi mažinamas nepaskirstytasis pelnas ar nuostoliai.

135. Nepaskirstytasis pelnas didinamas, kai registruojamas finansinių metų grynasis pelnas. Nepaskirstytasis pelnas mažinamas mažosios bendrijos nariams priėmus sprendimą paskirstyti pelną ar registruojant per finansinius metus patirtus nuostolius.

136. Neatsižvelgiant į tai, kada pelnas buvo uždirbtas, apskaitoje jo paskirstymas registruojamas, kai mažosios bendrijos nariai priima sprendimą jį paskirstyti.

VII. ĮMONĖS REORGANIZAVIMAS, PERTVARKYMAS IR LIKVIDAVIMAS

137. Kai įstatymų nustatyta tvarka įmonės reorganizuojamos jungimo būdu pagal įmonės reorganizavimo sąlygas prijungiant vieną įmonę prie kitos arba sujungiant dvi ar daugiau įmonių į vieną, po jungimo veikiančių įmonių apskaitoje reorganizuotų įmonių turto ir įsipareigojimų balansinės vertės sudedamos.

138. Įstatymų nustatyta tvarka įmonė gali būti reorganizuojama skaidymo būdu. Padalijant ar išdalijant skaidomas įmones, perduodamo turto ir įsipareigojimų balansinės vertės nurašomos. Po padalijimo sukurtų ar po išdalijimo veikiančių įmonių apskaitoje visas turtas ir

įsipareigojimai registruojami balansine verte. Turtas ir įsipareigojimai įmonėms paskirstomi pagal reorganizavimo sąlygas.

139. Pertvarkant neribotos civilinės atsakomybės juridinius asmenis, ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami ir finansinėse ataskaitose pateikiami 35-ojo verslo apskaitos standarto „Įmonių pertvarkymas“ nustatyta tvarka. Jei ūkinė bendrija ar individuali įmonė pertvarkoma į mažąją bendriją, taikomos 35-ojo verslo apskaitos standarto VI skyriaus nuostatos.

140. Pertvarkant mažąsias bendrijas, ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami ir finansinėse ataskaitose pateikiami 35-ojo verslo apskaitos standarto „Įmonių pertvarkymas“ nustatyta tvarka. Mažąją bendriją pertvarkant į akcinę ar uždaryją akcinę bendrovę, taikomos tokios pat 35-ojo verslo apskaitos standarto „Įmonių pertvarkymas“ V skyriaus nuostatos, kaip ir finansines ataskaitas sudarančioms individualioms įmonėms, pertvarkomoms į akcinę ar uždaryją akcinę bendrovę. Mažąją bendriją pertvarkant į individualią įmonę ar ūkinę bendriją, taikomos 35-ojo verslo apskaitos standarto „Įmonių pertvarkymas“ VI skyriaus nuostatos.

141. Finansinės ataskaitos rengiamos vadovaujantis veiklos tęstinumo principu, t. y. daroma prielaida, kad įmonės veiklos laikotarpis neribotas ir jos nenumatoma likviduoti, nebent būtų priimamas sprendimas ją likviduoti.

142. Priėmus sprendimą likviduoti įmonę, ji netaiko veiklos tęstinumo principo ir rengia likvidavimo pradžios finansines ataskaitas. Likvidavimo pradžios balanse visas turtas ir įsipareigojimai parodomi kaip trumpalaikiai. Kai parduodamas arba paskirstomas visas likviduojamos įmonės turtas ir atsiskaitoma su kreditoriais ir savininkais, rengiamos likvidavimo pabaigos finansinės ataskaitos. Likvidavimo pabaigos balanse turto, nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų straipsnių duomenys turi būti lygūs nuliui. Jei atskaitinio laikotarpio pabaigoje įmonės likvidavimas nėra baigtas, sudaromos likviduojamos įmonės metinės finansinės ataskaitos. Likviduojamos įmonės finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis nesiskiria nuo metinių finansinių ataskaitų rinkinio.

VIII. INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS AIŠKINAMAJAME RAŠTE

143. Neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens aiškinamajame rašte pateikiama tokia informacija:

143.1. Jo pavadinimas, teisinė forma, kodas, adresas, įregistravimo data, veiklos laikotarpis, jeigu jis yra ribotas, filialų ir atstovybių skaičius.

143.2. Trumpas veiklos sričių apibūdinimas. Atskaitinių finansinių metų ir praėjusių finansinių metų vidutinis darbuotojų skaičius pagal sąrašą.

143.3. Kad jis apskaitą tvarko ir finansines ataskaitas sudaro pagal 38-ąjį verslo apskaitos standartą „Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų ir mažųjų bendrijų buhalterinė apskaita ir finansinės ataskaitos“.

143.4. Jei finansiniais metais buvo keičiama apskaitos politika, trumpas tų pakeitimų apibūdinimas ir priežastys.

143.5. Bendrijos veiklos sutartyje nurodyta bendra savininkų įnašų vertė, faktiškai negautų ir (ar) grąžintinų įnašų vertė.

143.6. Garantijos pobūdis, suma, jei užtikrindamas kito asmens įsipareigojimus jis yra suteikęs garantiją.

143.7. Kita svarbi informacija.

144. Mažosios bendrijos aiškinamajame rašte pateikiama tokia informacija:

144.1. Jos pavadinimas, kodas, adresas, įregistravimo data, veiklos laikotarpis, jeigu jis yra ribotas, filialų ir atstovybių skaičius.

144.2. Trumpas veiklos sričių apibūdinimas.

144.3. Jei ji turi darbuotojų, ataskaitinių finansinių metų ir praėjusių finansinių metų vidutinis darbuotojų skaičius pagal sąrašą.

144.4. Kad ji apskaitą tvarko ir finansines ataskaitas sudaro pagal 38-ąjį verslo apskaitos standartą „Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų ir mažųjų bendrijų buhalterinė apskaita ir finansinės ataskaitos“.

144.5. Jei finansiniais metais buvo keičiama apskaitos politika, trumpas tų pakeitimų apibūdinimas ir priežastys.

144.6. Iš narių gautinų ir (ar) nariams gražintinų jų įnašų vertė.

144.7. Per ataskaitinį laikotarpį bendrijos nariams avansu išmokėta pelno dalis.

144.8. Garantijos pobūdis, suma, jei užtikrinama kito asmens įsipareigojimus ji yra suteikusi garantiją.

144.9. Kita svarbi informacija.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

145. Neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys (individualios įmonės, tikrosios ūkinės bendrijos ir komanditinės ūkinės bendrijos) šį standartą taiko tvarkydamos 2013 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių finansinių metų apskaitą ir sudarydamos 2013 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas.

146. Neribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, kuris iki 2013 m. sausio 1 d. taikė kitą konkretaus turto ir įsipareigojimų apskaitos politiką negu nurodyta šiame standarte, nuo 2013 m. sausio 1 d. pradėjęs taikyti šį standartą iki šios datos įsigyto turto ir įsipareigojimų vertės apskaitos registruose nekoreguoja.

147. Įmonė, kuri taikė visus verslo apskaitos standartus ir kitą konkretaus turto ir įsipareigojimų apskaitos politiką negu nurodyta šiame standarte, pasirinkusi taikyti šį standartą, iki pirmos ataskaitinio laikotarpio dienos įsigyto turto ir įsipareigojimų vertės apskaitos registruose nekoreguoja.

148. Jei įmonė netaikė verslo apskaitos standartų ir nusprendė apskaitą tvarkyti ir finansines ataskaitas rengti pagal šį standartą, pirmą kartą sudarytose ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose lyginamosios informacijos pateikti ji neprivalo.

38-ojo verslo apskaitos standarto „Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų ir mažųjų bendrijų buhalterinė apskaita ir finansinės ataskaitos“

1 priedas

(Pavyzdinė balanso forma)

(įmonės pavadinimas)

(įmonės kodas, adresas)

(Tvirtinimo žyma)

20.....m.....d. BALANSAS

_____ Nr. _____
(ataskaitos sudarymo data)

(ataskaitinis laikotarpis)		(ataskaitos tikslumo lygis ir valiuta)		
Eil. Nr.	TURTAS	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	Ilgalaikis turtas			
I.	Nematerialusis turtas			
II.	Materialusis turtas			
III.	Finansinis turtas			
IV.	Kitas ilgalaikis turtas			
B.	Trumpalaikis turtas			
I.	Atsargos, išankstiniai mokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys			
II.	Per vienus metus gautinos sumos			
III.	Kitas trumpalaikis turtas			
IV.	Pinigai			
	Turto iš viso:			
	Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai			
C.	Nuosavas kapitalas			
I.	Savininkų įnašai			
II.	Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)			
D.	Dotacijos, subsidijos			
E.	Įsipareigojimai			
I.	Ilgalaikiai įsipareigojimai			
II.	Trumpalaikiai įsipareigojimai			
	Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:			

(vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

(vyriausiojo buhalterio (buhalterio) arba galinčio tvarkyti apskaitą kito asmens pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

38-ojo verslo apskaitos standarto „Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų ir mažųjų bendrijų buhalterinė apskaita ir finansinės ataskaitos“
2 priedas

(Pavyzdinė pelno (nuostolių) ataskaitos forma)

(įmonės pavadinimas)

(įmonės kodas, adresas)

(Tvirtinimo žyma)

20.....m.....d. PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

_____ Nr. _____
(ataskaitos sudarymo data)

(ataskaitinis laikotarpis)		(ataskaitos tikslumo lygis ir valiuta)		
Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
I.	Pardavimo pajamos			
II.	Pardavimo savikaina			
III.	Bendrasis pelnas (nuostoliai)			
IV.	Veiklos sąnaudos			
V.	Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)			
VI.	Kita veikla			
VII.	Finansinė ir investicinė veikla			
VIII.	Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą			
IX.	Pelno mokestis			
X.	Grynasis pelnas (nuostoliai)			

(vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

(vyriausiojo buhalterio (buhalterio) arba galinčio tvarkyti apskaitą kito asmens pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

(Pavyzdinė nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos forma)

(įmonės pavadinimas)

(įmonės kodas, adresas)

(Tvirtinimo žyma)

20.....m.....d. NUOSAVO KAPITALO POKYČIŲ ATASKAITA

(ataskaitos sudarymo data) Nr. _____

(ataskaitinis laikotarpis)

(ataskaitos tikslumo lygis ir valiuta)

Rodikliai	Savininkų įnašai	Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	Iš viso
1. Likutis praėjusių finansinių metų pradžioje			
2. Ataskaitinio laikotarpio grynasis pelnas (nuostoliai)			
3. Savininkų įnašų didinimas (mažinimas)			
4. Paskirstyto pelno išmokos savininkams			
5. Likutis praėjusių finansinių metų pabaigoje			
6. Ataskaitinio laikotarpio grynasis pelnas (nuostoliai)			
7. Savininkų įnašų didinimas (mažinimas)			
8. Paskirstyto pelno išmokos savininkams			
9. Likutis ataskaitinių finansinių metų pabaigoje			

(vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

(vyriausiojo buhalterio (buhalterio) arba
galinčio tvarkyti apskaitą kito asmens
pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)